מסתברא חייבי לאוין תפסי בהו קדושין חייבי כריתות לא תפסי בהו קדושין מתיב רבא [א]איסור מצוה ואיסור קדושה בא עליה או חלץ לה נפטרה צרתה ואי ס"ד חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא לייבום לא רמיא כי בא עליה אמאי נפטרה צרתה הוא מותיב לה והוא מפרק לה לצדדין קתני בא עליה אאיסור מצוה חלץ לה אאיסור קדושה מתיב רבא [ב]פצוע דכא וכרות שפכה [ג]סרים אדם והזקן [א] או חולצין או מייבמין כיצד מתו ולהם (א) אחים ולהם נשים ועמדו אחין ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט וחלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו מתו אחים ועמדו הם ועשו מאמר בנשותיהן ונתנו גט או שחלצו מה שעשו עשו ואם בעלו קנו ואסור לקיימן משום שנאמר [1]לא יבא פצוע דכא ואי סלקא דעתך חייבי לאוין מדאורייתא לחליצה רמיא לייבום לא רמיא אם בעלו אמאי קנו אלא אמר רבא אלמנה (ב) מן האירוסין נמי עשה ולא תעשה הוא דכתיב [2]קדושים יהיו לאלהיהם ממזרת ונתינה מאי איכא למימר כתיב [3]והתקדשתם אי הכי כל התורה כולה נמי עשה ולא תעשה הוא דכתיב והתקדשתם אלא אמר רבא גזירה אלמנה מן האירוסין אטו אלמנה מן הנשואין ממזרת ונתינה מאי איכא למימר גזירה במקום מצוה אטו שלא במקום מצוה אלא מעתה אשת אחיו מאביו לא תתייבם גזירה משום אשת אחיו מאמו [ג]ייבום בנחלה תלא רחמנא מידע ידיע אשה שאין לה בנים לא תתייבם גזירה משום אשה שיש לה בנים בבנים תלא רחמנא מידע ידיע אשת אחיו שהיה בעולמו לא תתייבם גזירה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו בישיבה תלא רחמנא מידע ידיע כל הנשים לא תתייבמנה גזירה משום אילונית לא שכיחא ממזרת ונתינה נמי לא שכיחא אלא אמר רבא [ד][ה]גזירה ביאה ראשונה אטו ביאה שניה תניא נמי הכי [ו]אם בעלו קנו בביאה ראשונה ואסור לקיימן בביאה שניה הדר אמר רבא ואיתימא רב אשי לאו מילתא היא דאמרי דאמר [ז]ריש לקיש [ד]כל מקום שאתה מוצא עשה ולא תעשה אם אתה יכול לקיים שניהם מוטב ואם לאו [ה]יבא עשה וידחה את לא תעשה הכא נמי אפשר בחליצה דמקיים עשה ולא תעשה מיתיבי ואם בעלו קנו תיובתא: איתמר ביאת כהן גדול באלמנה רבי [ח]יוחנן ור' אלעזר חד אמר אינה פוטרת צרתה וחד אמר [א] פוטרת צרתה באלמנה

דאין עולין לייבום מהתם שמעינן דעולין לחליצה כדדרשינן יש לך יבמה אחרת שעולה לחליצה ועוד דפריך מה ראית פי' דאימא איפכא ונוקי יבמתו לחייבי כרת ואם לא יחפוץ לחייבי לאוין היכי מצי למעוטי מאם לא יחפוץ חייבי לאוין מחליצה הא קרינן בהו אם חפץ יבם דאתי עשה ודחי ל"ת כיון דמוקמינן יבמתו לחייבי כריתות וקצת היה נראה לפרש דה"פ א"ה חייבי לאוין נמי נשוה חליצה וייבום מהאי קרא ותו פריך מה ראית פירוש דמהאי קרא ולא יחפוץ נשוה חייבי לאוין לחליצה וייבום וליהוו כני חליצה וייבום ואין להקשות דלמה לן קרא להכי דליסתוק קרא מיני' דטובא איצטריך (ד) כדפרישית לקמן בפ' החולץ (דף מד.) ונייבם לחדא ונחלוץ לחדא אבל קשה דאם כן מאי קא משני מיסתברא חייבי לאוין תפסי בהו קדושין דמשמע מתוך התירוץ דהוא פריך שלא יעלו חייבי לאוין לחליצה וי"ל בדוחק דמחייבי לאוין וחייבי עשה פריך והכי פריך א"ה חייבי לאוין וחייבי עשה נשוה לחליצה וייבום מהאי קרא וחייבי לאוין יעלו גם לייבום וחייבי עשה לא יעלו גם לחליצה ועיקר פירכא מחייבי עשה: **מסתברא** חייבי לאוין תפסי בהו קדושין. ותימה מנלן לאוקמי קרא בחייבי לאוין ונוקי קרא בחייבי עשה גרידא דאע"ג דאין מייבמין מ"מ עולים לחליצה כיון דתפסי בהו קידושין אבל חייבי לאוין נימא דאתי עשה ודחי לא תעשה ויעלו גם לייבום וי"ל דמשמע ליה השתא לדרוש מקרא דיבמתו לאסור יבום ולהצריך חליצה אבל קשה א"כ היכי הוה בעי לאוקמי קרא בחייבי כריתות והא ל"ל דהכי פריך ואימא חייבי כריתות נמי ליבעי חליצה מהאי קרא דהא קאמר בתר הכי ומה ראית דמשמע ואימא איפכא: **פצוע** דכא וכרות שפכה וסרים אדם. פירוש סרים אדם לאפוקי בידי שמים שלא היה להם שעת הכושר: **אם** בעלו קנו. ה"ה דלכתחילה נמי שרי *כדמוכח לקמן אלא איידי דנקט בסיפא לשון דיעבד נקט נמי ברישא לשון דיעבד: **אמר** קרא והתקדשתם. אע"ג דהאי עשה נמי הוי במצות יבום ואיכא תרי עשה מ"מ אין תרי עשה דוחה ל"ת ועשה: **אי הכי** כל הנשים לא יתייבמו. כל הני פירכי לא פריך שיעקרו חכמים לגמרי מצות ייבום והכי פי' אשת אחיו מאביו לא תתייבם כשאינו אחיו אלא מאביו לא תתייבם עד דמיחדי כאבא וכאמא גזיר' משום אשת אחיו מאמו א) אשה שאין לה בנים לא תתייבם פירוש שאין לה עכשיו אבל היו לה בחיי הבעל ומתו גזירה משום אשה שיש לה בנים אשת אחיו שהיה בעולמו כגון שבא ממדינת הים והיה מוחזק לן דלית ליה אחים דדמי כמי שלא היה בעולמו ב) כל הנשים לא יתייבמו פירוש אשה שלא היה לה בנים מעולם לא מזה ולא מאחר דדמיא לאילונית: **גזירה** ביאה ראשונה אטו בו'. אלמנה מן הנשואין וחייבי עשה נפקא לן מיבמתו דאע"ג דאין עולין ליבום עולין לחליצה: **אטו** ביאה שניה. לאו דוקא נקט ביאה שניה דהא אפילו גמר ביאה ראשונה אסור דיבמה נקנית בהערלה והו"מ למימר גזירה אטו גמר ביאה ואין להתיר ביאה שניה מטעם דנעשית אשתו לכל דבר דאינה נעשית כאשתו *אלא היכא דשרי ליה בלא דחייה אבל חייבי לאוין אפילו ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דאתי עשה ודחי לא תעשה וביאה שניה דלית בה עשה לא דחיא אע"ג דבפרק הבא על יבמתו (לקמן סא.) לא מצריך קרא אלא לאירס ואח"כ נתמנה להיות כהן גדול אבל נשאה קודם שנתמנה משמע דלא צריך קרא שיכול לקיימה משום דנשאה בהיתר התם נמי משום דבהיתר בלא שום דחיית איסור נשאה אבל הכא ביאה ראשונה לא שריא אלא משום דאתי עשה ודחי לא תעשה ביאה דמצוה דחיא דלאו מצוה לא דחיא: **מיתיבי** ואם בעלו קנו. תימה דרבא גופי' מותיב מהך ברייתא והשתא איתותב מינה:

רב

לצדדין קתני בא עליה. קאי אאיסור מצוה דהיינו שניות מדברי סופרים דמדאורייתא חזיא ליה וקמיה רמיא לפיכך נפטרה צרתה בביאתה. חלץ קאי אאיסור קדושה דרמיא לחליצה הילכך חליצתה פוטרת צרתה: **פצוע דכא וכרות שפכה.** לקמן מפרש להו בפרק הערל[א]: **סרים אדם.** שסירסו אדם ולא מחמת חולי נסתרס מאליו והוי כלאו דבכלל פצוע דכא וכרות שפכה הוא ואסור לישא ישראלית דכתיב לא יבא פצוע דכא: [ט]**או מייבמין.** לאו לכתחלה קאמר אלא ייבומן יבום שאם בעלו קנו כדקתני ואזיל: **והזקן.** שפסק מלידה והאי לאו מחייבי לאוין הוא אלא קמ"ל דאע"ג דלאו בר אולודי הוא ביאתו ביאה לקנות יבמתו ויוצאה ממנו בגט: **ונתנו גט.** כלומר או נתנו גט או חלצו וגט ביבמה מהני למיפסל עליו ועל כל האחין דאי בעי לייבומי תו לא מצי דקם ליה בשוב לא יבנה: **ואם בעלו קנו.** ויוצאות בגט בלא חליצה: **ואסור לקיימן.** אסיפא קאי מתו אחין ובעלו הן את יבמתן ואפצוע דכא וכיוצא בו ולאו אזקן: **אלא אמר רבא.** חייבי לאוין נמי לייבום רמיא הלכך אם בעלו קנו. ודקשיא לך באלמנה ארוסה שנפלה לכהן גדול תתייבם ויבא עשה וידחה את ל"ת אלמנה (ג) מן האירוסין נמי כו': **גזירה ביאה ראשונה.** דמקיים בה עשה ומצי למידחי: **אטו ביאה שניה.** דלא מצי למידחי דהא איקיים בה עשה: **לאו מילתא היא דאמרי.** דבביאה ראשונה הוית שרי לכתחילה אי לאו משום גזירת ביאה שניה דודאי אפילו ביאה ראשונה אסורה ולא אמרי' תדחה עשה את לא תעשה דהא אפשר להתקיים בחליצה בלא עקירת לא תעשה: **אם בעלו קנו.** אלמא מדאורייתא רמיא קמיה למידחי לא תעשה: **תיובתא.** דרבא ותיובתא [י]דריש לקיש ב] דאמרי לעיל אם אתה יכול לקיים את שניהם לא עקרנא ליה ללאו: **באלמנה.** יבמתו: **פוטרת.** אותה ואת צרתה מן החליצה וסגי לה בגט:

כי

עין משפט נר מצוה

יג א מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה י סמג עשין נא טוש"ע אה"ע סימן קעד סעי' א:
יד ב מיי' שם:
טו ג מיי' שם טוש"ע שם:
טז ד מיי' פ"ג מהל' נזירות הלכה ו:
יז ה מיי' שם ופי"ז מהלכות טומאת צרעת הלכה ה ופ"ו מהלכות יבום הלכה י:

תורה אור השלם

1. לֹא יָבֹא פְצוּעַ דַּכָּא וּכְרוּת שָׁפְכָה בִּקְהַל יְיָ: דברים כג ב
2. קְדשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יְחַלְּלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת אִשֵּׁי יְיָ לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מַקְרִיבִם וְהָיוּ קֹדֶשׁ: ויקרא כא ו
3. כִּי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדִּשְׁתֶּם וִהְיִיתֶם קְדשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אָנִי וְלֹא תְטַמְּאוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל הַשֶּׁרֶץ הָרֹמֵשׂ עַל הָאָרֶץ: ויקרא יא מד

הגהות הב"ח

(א) גמ' כיצד מתו ולהם נשים ולהם אחין ועמדו אחין: (ב) שם אלמנה לכה"ג מן האירוסין נמי: (ג) רש"י ד"ה אלא וכו' אלמנה לכה"ג מן האירוסין נמי: (ד) תוס' ד"ה (בע"א) אי הכי וכו' איצטריך כדפריך לקמן בפ' החולץ:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והזקן או חולצין או מייבמין. נ"ב בתוספתא (פ"ב) גרס חולצין ולא מייבמין וכו' כריך ורלו"ש ספ"ק (אבל) בתוספתא פ"ב שאין היא ממש הברייתא דכאן איתא או חולצין או מייבמין יעקבי"ן. אלא דקמ"ל רבינו לגירסא דגם ביותר שעם כאן אינו מייבם לכתחלה וכמ"ש הרמב"ם וש"פ:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' איתמר וכו' וחד אמר פוטרת וכו'. נ"ב מיי' פ"ו מהל' יבום הלכה י יא וע"ש: ב] רש"י ד"ה תיובתא דרבא תיובתא דר"ל ונדפס בלתו נ"ל דרך אשי. נ"ב דר"ל לא איתותב מלקמן בסמוך ועי' ינין שמועה דף פ"ב ע"א:

מוסף רש"י

סרים אדם. שאינו והיתה לו שעת הכושר (לקמן עט.). **והזקן.** נקט ליה כהדי הנך משום דמאי לא היתה לו שעת הכושר והשתא פסק מלידה (שם). **ונתנו גט.** כלומר או נתנו לה גט (שם). **מה שעשו עשו.** ולריכות גט למאמרן, או אם נתנו גט אסורין שוב לייבמן (שם). **ייבום בנחלה תלא רחמנא.** דכתיב (דברים כה) יקום על שם אחיו המת, ולוקמינן לקמן (כד.) על שם אחיו לנחלה, שיירש המייבם כל נכסי המת ואין אחין חולקין עמו (לעיל יז:). **ביאה ראשונה.** דייבום מקיימא מצות עשה, ביאה שניה לאו מצות יבום הוא (סנהדרין יט.).

מסורת הש"ס

א) [תוס' פי"א] לקמן עט: ע"ש, ב) [ע' תוספות סוטה כו. ד"ה אשה], ג) [לעיל ח: לקמן כד.], ד) [לקמן סח.], ה) סנהדרין יט., ו) שבת קלג. נזיר מא. נח. מנחות מ., ז) [עי' תוס' לעיל ה. ד"ה ולכתוב שגירסו ר' אחא], ח) [דף ע. עה.], ט) [נ"ל אמר ד"ה והזקן], י) נ"א דרב אשי,

גליון הש"ס

גמ' סרים אדם. ע' סוטה דף כו ע"א תד"ה אשת סרים: שם גזירה ביאה ראשונה. ע' לקמן פד ע"א רש"י ד"ה והא סלקא פירקין וצ"ע: תוס' ד"ה אם בעלו' וכו' כדמוכח לקמן. ע' לקמן דף פד ע"ב תד"ה סייר פצוע דכא: ד"ה אטו ביאה שניה וכו' אלא היכא דשרי לי' בלא דחי'. עיין לעיל דף ח ע"ב תד"ה מלמד:

תוספות ישנים

ואסור לקיימן לא קאי אזקן: אי הכי כל התורה נמי כתיב והתקדשתם. אע"ג דכפ' אלו מגלחין משמע דמסמכינן ליה עשה גבי טומאה י"ל דהיינו דווקא לגבי מלתא דכתיבה בהאי פרשתא דכתיב והתקדשתם אבל לגבי כל התורה לא מסמכינן ליה לעשה: א) א"נ פריך הכא אסכה דקא פריך אשת אח כשהיה אחיו מאביו וגם מאמו לא תתייבם גזרה משום אשת אחיו מאמו ומצות יבום תתקיים באשת אחיו מאביו בלבד דליכא בה לד לאמות ולא שייך למגזר משום אשת אחיו מאמו: ב) א"נ יש לפרש דקא בעי תלמודא הכא היכא שיש שם אחר שהיה בעולמו ואח אחר שלא היה בעולמו לא תתייבם אותו שבעולמו משום גזרה (לא"א) דאחן שלא היה בעולמו ומצות יבום מתקיים היכא שאין כאן אח שלא היה בעולמו:

תוס' חד מקמאי

תניא אסור מצוה או אסור קדושה בא עליה או חלץ לה נפטרה צרתה. פצוע דכא וכרות שפכה סרים וזקן או חולצין או מייבמין כיצד מתו ולהן נשים ועמדו אחים ועשו מאמר בנשותיהם נתנו גט או שחלצו מה שעשו עשו אם בעלו קנו ואסור לקיימן משום שנאמר לא יבוא פצוע דכא אלמא מדאורייתא חייבי לאוין רמיין לייבום דאתי עשה ודחי לא תעשה. והא דקתני במתני' אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ממזרת ונתינה לישראל חולצת ולא מתייבמת מדרבנן דגזרינן ביאה ראשונה אטו ביאה שנייה ותניא נמי [הכין] אם בעלו קנו בביאה ראשונה ואסור לקיימן בביאה שנייה וביאת כ"ג באלמנה מן הנשואין אינה פוטרת צרתה דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אבל ביאה באלמנה מן האירוסין ובכל חייבי לאוין פוטרת צרתה כדתנינן אם בעלו קנו:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones